

ETHR

DOĞU TÜRKİSTAN İNSAN HAKLARI İZLEME DERNEĞİ

شەرقىي تۈركىستان ئىنسان ھەقلىرى كۆزىتىش جەمئىيىتى

EAST TURKISTAN HUMAN RIGHTS WATCH ASSOCIATION

مرصد تركستان الشرقية لحقوق الإنسان

**DOĞU TÜRKİSTAN'DAKİ ÇİN TOPLAMA KAMPI TUTSAĞI
ZUMRET DAVUT ANLATTI**

42. KOĞUŞUN HİKAYESİ

Başlangıç 2013 yıllarına dayanan, Nisan 2017'den itibaren Çin'in devlet politikası haline gelen toplama kampları, Doğu Türkistan'ın bütün köy, kasaba, kırsal alanları ve şehirlerinde kurulmuştur. 2020 yılının üçüncü çeyreğine kadar 1200'e yakın toplama kampına, Çin'in sözde "mesleki eğitim" veya "yeniden eğitim" adı altında ilan ettiği resmi rakamlara göre en az sekiz milyon insan kapatılmıştır. Toplama kampları Yahudi Soykırımı'ndan sonra en büyük insan hakları ihlalleri ve insanlığa karşı suçların işlendiği, modern çağın en vahşi işkencelerinin yapıldığı, biyolojik ve tıbbi deney ve insan onurunu hiçe sayan uygulamaların sıradanlaştığı, insanların ana dillerinin yasaklanarak Çince konuşmaya zorlandığı, kadınlara yönelik toplu tecavüz ve her türlü zulmün reva görüldüğü, insan organlarının çalındığı ve insanların doğrudan katledildiği ölüm merkezleridir. Bu ölüm merkezlerinde tutulan beş kişiden ikisi kadındır. Bu kadınlar kamplara alındıktan sonra bütün hürriyetleri ellerinden alınmış olup, bazıları evlerinde bebeklerini emzirirken alınmış, bazıları evde çocuklarını beklerken, bazıları ise yurt dışından dönerken alınmıştır... Bazıları çocukları için, bazıları yaşlı anne babaları için kahrolurken, bazıları ise gençlik hayallerini kurma fırsatını dahi bulamamaktadır. 70 yaşın üzerindeki nineler torunlarından ayrı kalırken, insanın dayanamayacağı kalabalık odalarda hor görülmektedir. Aç ve susuz, üstelik kadın oldukları için savunmasız nice imanlı kızlar insanların önünde tecavüze uğramaktadır.

Toplama kampından kurtulup özgürlüğüne kavuşan çok az sayıda kadın yurtdışına çıkabilmiştir. Biz onların koğuş hikayelerinin sadece bir anını sizinle paylaşmak istiyoruz. Zumret Davut onlardan bir tanesidir. Kamp-ta milyonlarca kadın kurtarılmayı beklemektedir.

Çin'in Doğu Türkistan'da kurduğu toplama kampında tutuklu kalan Zumret Davut'un toplama kampındaki hikayesini kendi dilinden aktarıyoruz.

Zumret Davut'un toplama kampına alındığı tarih: 31 Mart 2018

Zumret Davut'un toplama kampında kaldığı süre: 62 Gün

Zumret Davut, 16 Haziran 1982 Urumçi'de doğdu. 2005 senesinde Urumçi'de ticaret yapan Pakistan vatandaşı ile evlenmiştir. 31 Mart 2018'de polisler tarafından Urumçi'deki toplama kampına götürülmüştür. Tutuklandığında ise Çin yetkilileri hiçbir sebep göstermemişlerdir.

Zumret Davut'un Kamptaki Hayat Hikayesi (anlattığı şekilde yazıldı)

31 Mart 2018 Cumartesi günü çocuklarım evdeydi, kocam ise dışarı çıkmıştı. Emniyet müdürlüğü bizim eve çok yakındı. Birçok insan “Karakola bir gelip gider misiniz?” diye gelen telefonda sonra gitti ama hiç gelemedi. O gün bana da karakoldan telefon geldi “Bir gelip gider misiniz?” dedi. Ben de gittim. Beni yaklaşık yarım saat beklettikten sonra yeraltı sorgu odasına aldılar. Orada da beklememi söyledi. Yaklaşık bir saatlik beklemeden sonra, benim telefonumun arama geçmişi dökümünü alıp gelmişler ve benden listedeki numaraları sordu; ezbere bilmediğimi telefon rehberimde kayıtlı olduğunu söyledim.

Yine çıktı ve bir buçuk iki saat sonra benim banka hesap hareketimi getirmişler. Çin’in iç bölgesinden bir yabancı adından bana para gönderilmiş. Benim Urumçi’de ithalat ihracat şirketim vardı. Şirket benim üzerimdeydi. Bana Muhammet adındaki bir Pakistanlıdan para geldiğini söyledi. Ben “belki bizim müşterimizdir ve ticari ödeme yapmıştır ya da kocamın arkadaşıdır kocama ödeyecek parayı bana yollamıştır” dedim.

Onlar, sen bizimle iş birliği yapmadın, bize ters konuştun, diye üzerinde oturmakta olduğum işkence koltuğuna beni kilitledi ve yalan söylersen daha sıkı bağlayacağız diye tehdit etti. “Eşimin arkadaşıdır ona sorun” dedim, elindeki kağıtlarla yüzüme iki kez vurdu ve “sakallı biriymiş” dedi. Ben “Adamı tanımıyorum; Sakalı beni alakadar etmez, eşim Pakistan’da iken benim hesabımı vermişti, bunu sık yapar” dedim.

İki polis daha geldi; ellerinde benim yurtdışına çıkış ve girişlerimle alakalı belgeler vardı. Ben, daha önce yurtdışına çıkarken hep resmi seyahat ajantaları aracılığıyla gittiğimi, mesela ajantalar aracılığıyla Avrupa’ya, Japonya, Malezya, Tayland, Singapur gibi devletlere onların belirlediği tarihte gittiğimi ve belirlediği tarihte döndüğümü, onun dışında tek başıma gittiğim bir yer olmadığını söyledim. “Pakistan’a gitmişsin” dediler; Kocam’ın Pakistanlı olduğunu, Çin Halk Cumhuriyeti’nden evlilik cüzdanı aldığımızı, yasal eşimi görmeye gittiğimi ve bunun suç olmadığını, üstelik 2009 senesinde gittiğimi, aradan 9 sene geçtiğini söyledim.

Gece saat 10’a kadar bana aynı soruları tekrar tekrar sordular. Su istedim, vermediler; tuvalete çıkmak istedim, hücrenin içinde bir köşeyi gösterdi. Koridordan geçen herkes görebilecek

şekildeydi, üstelik kamera da vardı. Ben tuvaletimi yapamadım. Gece saat 11 gibi polisler dinlenmeye yukarı çıktılar, beni bağlı şekilde aç ve susuz bıraktılar.

Gece boyunca orada oturdum. Sabahleyin bir saat civarı uyuklamışım. Polisler beni uyandırdı ve sandalyeden çözüp elime kelepçe ve ayağıma pranga taktılar. Yukarı çıkardı ve “bekle” dedi. Dışarıya bir mahpusları taşıma aracı geldi. Başıma siyah çuval giydirip beni itip yürümemi istedi. Beni arabaya koydular. Ben daha önce başına siyah çuval giydirilen mahpusları görmediğim için, beni öldürmeye götürüyor diye düşündüm. Beni idam edecekler diye düşündüm, korkudan başka hiçbir şey düşünemedim. Araç bir saatten fazla gittikten sonra durdu ve beni indirdiler. Başımdaki çuvalı çıkarttılar. Gördüğüm yer duvarları yüksek ve telle çevrilmiş askeri bir yer olduğu hissini verdi. Önümde polis üniforması üzerine doktor önlüğü giymiş ve polis şapkası takmış iki kişi vardı. Askeri hastaneye getirilmiş olduğumu tahmin ettim. Hastane koridoruna girince elleri kelepçeli 16-17 yaşlarındaki genç kızlardan 60-70 yaşlarındaki yaşlı kadınlara çok sayıda insan gördüm. Her kadının yanında ikişer polis vardı. Bizi çeşitli deneylerle öldüreceğini zannettim, özellikle yaşlı kadınlara bakınca içim çok acıdı. Sırayla her türlü kontrolden geçtik; parmak izimizi aldı, kan örneği aldı, bir şeyler okutup sesimizi kaydetti, göz tanıma sistemine gözümüzü kaydetti, kadın hastalıkları kontrolü yaptı. Kontrol akşam 7-8’e kadar devam etti.

İki gün boyunca hiçbir şey yememiştim. Başıma siyah çuvalı tekrar giydirdi ve araca bindirdi, yine bir saate kadar yol gittik. Beni tutuklu kaldığım toplama kampına getirmişler. Beni ve elindeki dosyaları kampdaki polislerle teslim ettiler. Beni bir bekleme salonu tarzındaki ofise getirdiler; içeride bir kadın ve iki erkek polis vardı. Bana kampta giyilecek formayı getirdi ve üzerimdeki kıyafeti çıkartıp o formayı giymemi istediler. Nerede değiştireceğimi sordum, aynı yerimde onların önünde değiştireceğimi söyledi. Ben “bu iki erkeğin önünde nasıl değiştireceğim” dedim; onlar “burası senin evin değil, şımarma, değiştir, yoksa bunlar üzerindeki kıyafeti yırtıp atarlar” dedi.

Orada hiçbir şekilde en temel haklarımız dahi yoktu. Bana bakmamak için arkasına dahi dönmediler. Orada kıyafetimi değiştirmek zorunda kaldım. Daha sonra beni pis kokulu bir ko-

ridordan geçirip bir odaya girmemi istedi; içeride 28-30 kişi vardı. 42 Numaralı hücreye getirmişti. Odanın içi pis tuvalet kokuyordu ve karanlıktı. Ayağımı her kaldırdığımda birinin ayağına çarpıyordum. İki günlük açlık ve susuzluktan çok yorulmuştum; kimin yanında nasıl yattığımı da hatırlamıyorum, ağlayarak uyuya kalmışım.

Sabah uyandırdılar ve çok hızlı bir şekilde el ve yüzümüzü yıkadık. Baktım ki odada da hastanede gördüğüm gibi yaşlı kadınlardan 3-4'ü vardı. “Birazdan ilaçlama zamanı” dediler ve koruyucu tulum giymiş kişiler ilaçlama makinesi ile herkesi arkasına

önüne döndürerek kıyafeti üzerinden her yerine ilaç püskürttüler. Benim dün geldiğimi söyledikleri için beni ilaçlamadı. Ben gelmeden önce herkes bulaşıcı cilt hastalığı kapmışlar. İlaç yaralarına değdiğinde çok acıyordu ver herkes bağışıyordu.

Daha sonra benim ismimi çağırdılar ve beni başka bir odaya götürdüler. Odada saç tıraş makineleri ve makaslar vardı. Benim saçımı kulağımın hizasında kestiler. Yerde bir sandık vardı ve kesilen uzun saçlarla dolu idi; hatta bembeyaz örülmüş saçlar da vardı.

Bize yemek diye ayıklanmamış sebze üzerine sıcak su dökülmüş bir kâse “çorba” ve iki tane çok ufak ve sert buhar ekmeği verdiler. O yemeği yemezseniz aç kalacaksınız, yemeye kalkışsanız yiyemezsiniz.

68 yaşındaki yaşlı bir kadın vardı; hacca gitmek için Suudi Arabistan'daki kişilerle irtibat kurduğu için tutuklanmış. Bu yaşlı kadının diyabet hastalığı olup düzenli olarak insülin alıyormuş; ama kampta insülin almaya da müsaade etmediği için kadın çok acı çekmiş; dudakları kuruluktan çatlamıştı. “Keşke karnım doyacak kadar yemek yiyebilseydim bu hastalık o kadar da zorlamazdı beni” dedi. O konuşmanın üzerine ben kendi yemeğimi o kadına verdim.

Kendi yemeğini başkasına vermek de yasakmış. Benim yemeğimi başkasına verdiğimi kameradan gören gardiyanlar gelip beni altına alıp cop ile dövmeye başladılar; acıya dayanamayıp “Ya Allah!” demişim. Bunu duyan gardiyan beni daha da sert dövmeye başladı; “kurtarsın seni benim elimden, görevim, sizin böyle olduğunuzdan bu yüzden sizi burada tutuyoruz” dedi. İki kadına beni çekmesini söylediler ve beni sürükleyip köşeye yatırdılar. İki gün boyunca yerimden kalkamadım. Bu benim gelip ertesi gün yediğim dayaktı. Diz kapağı kemiğim yerinden çıkmış, bir gözüm morarmıştı ve şişlikten açılmıyordu.

Kampın içinde konuşmamıza da izin vermiyorlardı. Kadınlar gün içerisinde çıkıyor daha sonra geri geliyordu. Ben de biraz iyileşince beni de çağırdı “eğitime” diye. “Sınıf” (班) adını verdikleri bir odaya götürdüler; sandalye dahi yoktu; ellerimiz kelepçeli, dizimiz üzerine soğuk beton zeminde oturduk. Bize eğitim verecek kişi demir kafesin içerisinde bir masa ve sandalyede oturuyordu. Yeni gelenlerden “Allah’a inanıyor musun?” diye soruyorlarmış. Biz Müslüman olduğumuzdan “hayır, inanmıyoruz” demiyorduk; demediğimizde yine çok sert dövüyorlardı. Ben de cevap vermediğim için yine dövüldüm. Odaya döndüğümde o yaşlı

kadın bana “kızım yaratıcımızı içimizde bilelim, dayak yemenin yerine sağlığımızı koruyup hayatta kalıp buradan çıktığımızda ibadetimizi ederiz, ben de ilk geldiğimde ‘Allaha inanmıyorum’ demediğim için dövülmüştüm” dedi. Bizim odalarımızı sürekli değiştiriyordu; ben bizim ilçedeki kampta kaldığım için kamptaki birçok mağduru tanıyordum.

Bir gün bizim mahalledeki cenaze yıkama ve kefenleme işlerini yapan bir dindar ablamızı bizim hücreye taşıdılar; aradan iki gün geçtikten sonra “sorguya götürüyoruz” diye aldılar ve yarı ölü şeklinde geri getirdiler. Benim içim çok sızladı ve yanına yaklaşmaya çalıştım; o bana sadece “beni çırılçıplak soydular ...” kelimesini tekrarladı. İki gün sonra biraz iyileştiğinde bana çırılçıplak soyulup, ellerini yukarı asıp zincir ve kemerlerle dövüldüğünü söyledi ve karnını açıp gösterdi, derileri delinmişti.

Bizi birinci, ikinci ve üçüncü derece şeklinde derecelendiriyorlar. Birinci derece dedikleri benim gibi “dine inanmıyorum” demeyen ya da dini inancı güçlü kişilerdi. Bunlar “dinden zehirlenmiş” kişiler olarak sınıflandırılıyordu. Bize hep kafamızdaki dini inancımızı silip attığımızda ikinci ve üçüncü derecelere inebileceklerimizi söylüyorlardı. Her dersten sonra bağırarak “Allah var mı?” diye soruyorlardı, biz de “Yok!” diye cevap vermek zorundaydık. Ardından “Şi Jinping var mı?” diye soruyorlardı.

İki ay içinde beni bir daha sorguya götürdüler: “Sen kocanla tanıştığında sana dini dersler anlattı mı, seni başını ört diye zorladı mı, yurt dışına çıktığımızda oradaki medreselerde okudun mu?” diye sordular. Beni sorguya çektiği hücreye yan hücrelerden erkeklerin acıdan bağıracağı sesler geliyordu.

Kampta kaldığım süre boyunca iki kere sorguya götürüldüm ve her seferinde yan hücrelerden gelen Uygur erkeklerin işkenceden bağırarak seslerini duydum.

65 yaşlarında bir yaşlı kadın vardı; bir gün bayıldı, ayıltmaya çalıştık; içten bir nefesten sonra yine bayıldı. Gardiyanlar o kadını götürdü, bir daha tekrar görmedim, öldü mü yaşıyor mu bir bilgim yok; ama bana kalırsa bizim yanımızdayken çoktan ölmüştü.

Kamptakilere de puanlama sistemi getirmişlerdi. Her birimiz için 100 puan belirlenmişti.

Ağlamadan, zorluk çıkarmadan onların dediklerini yaparsak tam puan alacağımızı ve bize ailemizle görüntülü görüşme fırsatı tanıyacıklarını söylüyorlardı. Ben kampta iken ailesiyle görüşebilene tanık olmadım.

Kampta iken bize her gün bilinmeyen ilaçları yediriyorlar; yutduğumuzdan emin olmak için eldiven giyip ağızımızın içini elle kontrol ediyorlardı. İlaçtan sonra sessiz ve sakinleşiyoruz; aile fertlerimizi, çocuklarımızı dahi hatırlayamıyoruz, el kolumuz titriyor, hatta sinirlenemiyoruz bile.

Kaldığım 62 gün içinde benden 3 kez kan aldılar; her seferinde küçük olmayan 8-10 şişeyi dolduruyorlardı. Benim zaten kan azlık hastalığım vardı, her seferinde kan aldıktan sonra kendimi iyi hissetmedim.

Bize kampta ne banyo yapmamıza imkân vardı ne de değiştirecek çamaşırım vardı. Soğuk betonda oturmaktan hepimiz hastalanmıştık. Ben de onun etkisinde serbest bırakılıp altı aya kadar küçük abdestimi tutamadım.

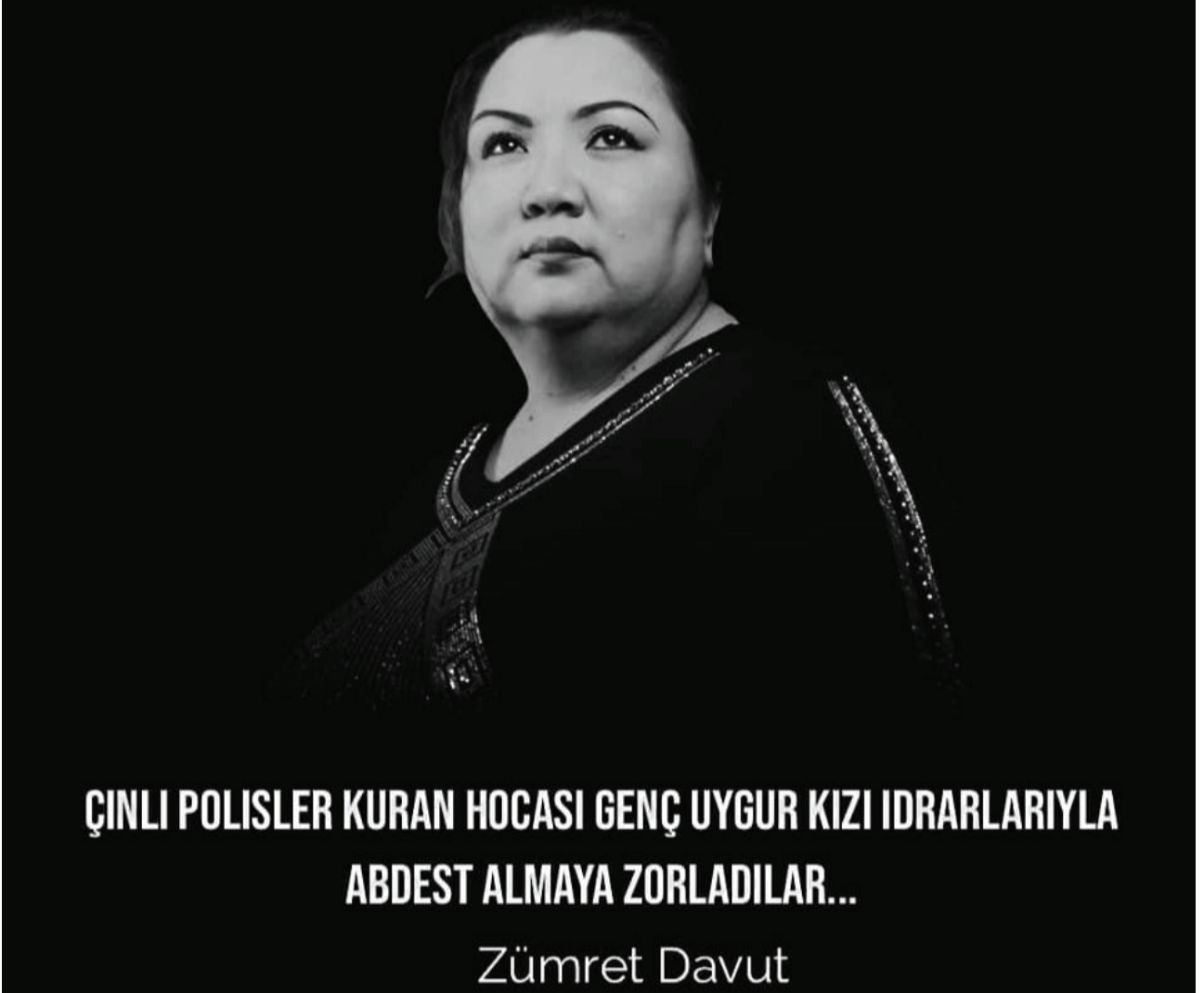
Kampta geçirdiğim 62. gün beni çağırdılar. Geldiğimdeki elbiselerimi çıkartıp bana geri verdiler ve giymemi istediler; sonra kafama siyah çuvalı tekrar giydirip arabaya koyup yola çıktılar. Beni nereye götürecekleri hakkında hiçbir şey demediler. İki saat kadar devam ettik. Bizi hep buradan da daha ağır koşullardaki kampların olduğunu, şükretmemiz gerektiğini, uslu durmazsak oralara nakledeceklerini söyleyip duruyordu. Ben de bu kez beni naklediyorlar diye düşündüm.

Beni ilçe emniyet müdürlüğüne getirmişler, beklememi istediler; o sırada kocamı kapıdan geçerken gördüm ve beni bırakacaklarını düşünmeye başladım. Kocamın ne Çince ne Uygurca bilmesine rağmen bir sürü belgeye imza attırdılar. Bana da kendi rızamla kampa girdiğime dair belgeye imza attırdılar. Kocama “eşimde dini aşırıcilık düşüncesi olduğundan kampta eğitilmesi için kendim teslim ettim” yazısına imza attırmışlar.

Beni tekrar yer altı sorgu odasına aldılar ve dışarıda kampla alakalı kesinlikle hiçbir şey söylemememi, eğer söylersen tekrar tutuklanacağımı, kampın güzel bir yer olduğunu söylememi

tembih ettiler. Ben de kurtulabilmek için her şeye tamam dedim. “Biz seni deneme olarak serbest bıraktık, eğer ağızından kampta gerçekleşenlerle alakalı herhangi bir laf çıkarsa seni tekrar tutuklayacağız” dedi. Hatta ben itiraz edersem, benim tüm akrabalarımı, benimle ilişkisi olan herkesi tutuklamakla tehdit ettiler.

ÇINLI POLISLER KURAN HOCASI GENÇ UYGUR KIZI IDRARLARIYLA ABDEST ALMAYA ZORLADILAR...

Zümret Davut

Kamptan çıktığımda insanlar bana soru sormak değil, beni görünce benden kaçıyorlardı.

Benim serbest bırakılmama kocam sebep oldu. Pekin'e gidip Pakistan Konsolosluğu ile görüşmüş ve benim durumumu anlatmış; durum Xinjiang istihbaratına iletilmiş ve "tamam, geri gelsin, serbest bırakacağız" demiş. Geri gelip beni soruşturduğunda kimse takmamış, sonra tekrar gitmiş Pekin'e. Bu sefer Pakistan Konsolosluğu da içeriye almamış. Sonra kocam uluslararası medya kuruluşlarını çağıracağını söyleyince hemen bırakılacağımanın sözünü verip kocam için uçak bileti de almış. Ertesi gün beni bıraktılar. Kocamın beni kurtarması diğer Pakistanlılar ile evlenen yaklaşık 40 kadının da kurtarılmasına vesile oldu.

Ben kamptan kurtulup bugüne dek geceleri uyuyamıyorum, sadece sabah 6 ile 10 arası uyuyabiliyorum. Her uyduğumda kendimi kampsaymış gibi hissediyorum ya da tekrar tutuklanmış, idam edilecekmişim gibi rüyalar görüyorum.

Ben yurtdışında konuştuğum için babam öldürüldü.

Her zulüm arttığında "yurtdışındakiler sessiz kalmış" diye inliyorduk.

Yurtdışına çıkmadan önce ben de kızıyor ve üzülürdüm; niçin yurtdışındaki Uygurlar sesini çıkarmıyor; onlar çabalasaydı biz bu günlere kalmazdık diye. Ama yurtdışına çıktıktan sonra kardeşlerimizin sessiz kalmadığını gördüm ve daha da üzülürdüm. Keşke memleketteki kardeşlerimiz yurtdışındakilerin sessiz kalmadığını görseydi dedim.

2017 senesi Nisan ayından itibaren Çin'in devlet politikası haline gelen toplama kampları, Doğu Türkistan'ın bütün köy, kasaba, şehir ve kırsal alanlarında kurulmuştur. 2020 senesinin üçüncü çeyreğine kadar 1200'e yakın toplama kampına en az sekiz milyon insan kapatılmıştır. Toplama kampları Holokost'tan sonra en büyük insan hakları ihlallerinin yapıldığı, modern çağın en vahşi işkencelerinin yapıldığı, tıbbi deney ve insan onurunu hiçe sayan uygulamaların sıradanlaştığı, insanların ana dillerinin yasaklanarak Çince konuşmaya zorlandığı, kadınlara yönelik toplu tecavüz ve her türlü zulmün reva görüldüğü ölüm merkezleridir. Bu ölüm merkezlerinde tutulan beş kişiden ikisi kadındır. Bu kadınlar kamplara alındıktan sonra bütün hürriyetleri ellerinden alınmış olup, bazıları evlerinde bebeklerini emzirirken alınmış, bazıları evde çocuklarını beklerken, bazıları ise yurt dışından dönerken alınmış... bazıları çocukları için kahrolurken, bazıları yaşlı anne babaları için, bazıları ise gençlik hayallerini düşünme fırsatını dahi bulamamaktadır. 70 yaşın üzerindeki neneler torunlarından ayrı kalırken, insanın duramayacağı kalabalık odalarda hor görülmektedir. Aç ve susuz, üstelik kadın oldukları için savunmasız nice imanlı kızlar insanların önünde tecavüze uğramaktadır. Toplama kampından kurtulup özgürlüğüne kavuşan çok az sayıda kadın yurtdışına çıkabilmiştir. Biz onların koşu hikayelerinin sadece bir anını sizinle paylaşmak istiyoruz. Gülbahar Celilova onlardan bir tanesidir. Kampta milyonlarca kadın kurtarılmayı beklemektedir.